

Pedagogic Formation Students' Views on Ethics of Teaching Profession and Their Suggestions*

Tuba GÖKÇEK^a

^aKırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yahşihan-Kırıkkale/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cuefd.414880

Article history:

Received 16.04.2018

Revised 18.09.2018

Accepted 09.10.2018

Keywords:

Ethics,
Teaching profession,
University students,
Graduated students.

Abstract

This study was carried out to explore views of students on professional ethics and the ways it can be established and promoted in schools. The research conducted with undergraduate students who are enrolled in the Pedagogical Formation Education Certificate program and who signed up for elective course of professional ethics. A form consisting open-ended question was used to collect data. This form was distributed to 112 university students and included questions on the necessity of professional ethics, major ethical principles, and the awareness of professional ethics in teaching. The results show that students have associated the concept of "ethics" with morality, justice, norm-based rules, and concepts of good-bad, right-wrong, respect-love and equality. Moreover, students emphasized that teachers should obey the ethical principles such as justice, equality, professionalism. A large majority of participants said that there should be a professional ethics code for teachers in Turkey, but stressed that teachers do not have sufficient knowledge about ethics; they act in favour of their personal interests; they discriminate and do not have a sense of responsibility. In addition, the participants addressed the need for in-service training and seminars in order to promote importance of ethical behaviours in teaching profession. They further suggested that professional ethics should be taught as a course in schools and there is need to reward ethical behaviours and punish unethical behaviours to establish a culture based on ethics and morality.

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Etiğine Bakış Açıları ve Çözüm Önerileri

Makale Bilgisi

DOI: 10.14812/cuefd.414880

Makale Geçmişi:

Geliş 16.04.2018

Düzeltilme 14.09.2018

Kabul 08.10.2018

Anahtar Kelimeler:

Etik, Öğretmenlik mesleği,
Üniversite öğrencileri,
Mezun öğrenciler.

Öz

Bu çalışma, Kırıkkale Üniversitesinin farklı fakültelerinde lisans öğrenimi gören ve Pedagojik Formasyon Eğitimi sertifika programına devam ederek Seçmeli olarak Meslek Etiği dersini alan öğrencilerin öğretmenlik meslek etiği konusuna bakış açılarını tespit etmek ve okullarda öğretmenlik meslek etiğinin uygulanışı ve geliştirilmesine yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından, hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan bir form ile toplanmıştır. Bu form sertifika programının son haftası 112 üniversite öğrencisine uygulanarak onlara meslek etiğinin gerekliliği, başlıca etik ilkeler ve hizmetiçi eğitimde görev yapan öğretmenlerin meslek etiği konusundaki farkındalıkları hakkındaki görüşlerini içeren sorular sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler "Etik" kavramını en çok ahlak, adalet, normlar-kurallar, iyi-kötü, doğru-yanlış, saygı-sevgi, eşitlik kelimeleriyle ilişkilendirmiş ve öğretmenlerin mesleklerini yaparken öncelikle

* This study is the extended version of the paper which was presented orally at the 2nd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences between 20-23 April in İstanbul.

* Author: tubagokcek@kku.edu.tr

adalet, eşitlik, profesyonellik, hizmette sorumluluk gibi etik ilkelere uymaları gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu ülkemizde öğretmenler için bir meslek etiğinin olması gerektiğini söylemiş ancak okullardaki duruma bakıldığında öğretmenlerin etik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, kişisel çıkarları doğrultusunda davrandıkları, ayrımcılık yaptıkları, hizmette sorumluluk bilincine sahip olmadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca, katılımcılar öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için hizmetiçi eğitim ve seminerlerin yapılması, ödüllendirme olması, okullarda etiğin ders olarak verilmesi, etik dışı davranışları önlemek için ise ceza ve denetimlerin olması gerektiğine değinmişlerdir.

Introduction

Ethics has entered our language from the word 'ethos', which means Greek character or tradition. In Turkish, the word “ahlak”(morality) is used to mean ethics. Morality derives from an Arabic word “hulk” which means habit temperament, character, etc. (Cevizci, 2002). The word ethics is often used synonymously with the word “ahlak”. However, these two concepts are different. Although morality is something that happens to be factual and historical; ethics is the name of the philosophical discipline (Kale, 2009). In other words, while ethics rests on a theoretical understanding of what is right and wrong, morality refers to whether ethics is practiced. According to Frankena (2007), ethics is a discipline of philosophy and it is related with morality or moral questions and judgments. Ethics is a basic quality in all kinds of human relations; (Karatas, 2013), the main issue of ethical debates is how human actions are valued or worthless in terms of ethics (Pehlivan-Aydın, 2001). The basis of ethical relations lies on the characteristics of the person in the process of socialization. In addition, the values and cultural structure of the society, economic and political factors play a significant role in the attitudes and behaviours of people (Karababa et al., 2014).

A significant issue that has been emphasized in recent years is professional ethics. Professional ethics includes the approaches, rules, attitudes and behaviours that people display in their professional lives (Özmen and Güngör, 2008). It is generally concerned with rules and standards about what is right or what is wrong (Erdem and Simsek, 2013). Professional ethics are addressed within the context of applied ethics; there are ethical principles for many occupations ranging from, firefighting to medicine, police to teacher (Aydın, 2015).

Today, the need for professional ethics arises from the ethical problems or the recognition of increasing problems in every profession. Profession of teaching also requires ethical codes as it entails intense human relations and moral responsibilities. In this context, a number of professional ethics principles have been defined for the teaching profession. These principles were first established in the United States by the National Education Association (NEA) in 1929. The Association of American Educators (AED) developed "Ethical Codes for Educators". In the same context, the New York State has set ethical principles for teachers. These principles include teachers' responsibilities in development of intellectual, physical, emotional and social potentials of their students and in creating learning environment in collaboration with their colleagues and parents (New York State Education Department, 2005; Cited in: Pelit and Güçer, 2006).

The Ministry of Education in Turkey (MoNE) has developed Basic Education Support Project (BESP) which was conducted in cooperation with universities between 2002 and 2007 and funded by the European Commission. Basic Education Support Project (BESP) covered a framework of the teaching profession ethics and identified teacher competencies (MEB, 2007). These competencies and responsibilities are defined as the process of teaching and learning, student recognition, monitoring and evaluation of learning and development, school-family-community relations, programs and content. These defined qualifications and responsibilities are product of initiatives to increase the quality of education (Göksu, 2014). The ethical principles of teaching profession that Aydın (2006) has identified are: professionalism, responsibility for service, justice, equality, ensuring a healthy and safe environment, non-corruption, honesty, truth and trust, impartiality, professional commitment and continuous development, respect and effective use of resources.

Pre-service training of teachers plays an important role in the establishment of ethical principles in the educational process. In every field of education, it is necessary to provide perspectives about general or field related ethical values to teachers. In Turkey, the regulations related to teaching undergraduate programs was rearranged in 2006-2007 and professional ethics issues were emphasized, and it was suggested that elective courses on ethics be offered in teacher education programs as in Europe and the United States (YÖK, 2007). However, there are no faculties that offer such a course on ethics in teacher education programs.

In Turkish Context, when studies conducted in recent years on ethics are examined, there are several research focusing on the perceptions and opinions of teachers, candidate teachers and students about ethics, professional ethics and ethical principles. Altinkurt and Yılmaz (2011) explored teacher candidates' views on professional ethical behaviours of teachers and found that teachers do not behave unethically in schools. Beyhan and Tunç (2012) examined the use of information technology by candidate teachers in vocational and technical education faculties and argued that students who know computer and internet very well use information technology more unethically. When studies on teachers from students' perspectives are reviewed, there can be seen some research focusing on how teachers obey ethical principles or display ethical behaviours. In these studies, Aydoğan (2011) determined that according to senior secondary school's students, their teachers are very much in line with the principles of professional ethics. Örenel (2005) found that the teachers' behaviours aligned with professional ethical principles of justice, honesty, respect, trust, professional responsibility, professional competence, human rights and love. The research of Uğurlu (2008) aimed to look into teachers' perception on ethical behaviour from senior high school students' perspectives by taking the variables of gender, school type and achievement score into account. According to research findings, senior high school students perceived teachers more negatively in student-teacher relations, but they perceived teachers positively in their behaviours related to teaching profession.

When investigating the research conducted for the students, Yaman, Mermer-Çetinkaya and Mutlugil (2009) have reached the conclusion that primary school students can show unethical behaviours such as not respecting the teacher, not listening to the teacher, abusing the teacher's good intention, lying, taking something without permission and showing violence. The study of Gözen (2014) discussed the roles and ethical responsibilities of teachers and school administrators in preparation, implementation, grading and evaluation of exams and tests.

The responsibility of teachers to act on ethical principles, especially in all matters including the profession, places more responsibility on teachers (Pelit and Güçer, 2006). To improve the quality of the education system, it is necessary to know how teachers' ethical principles applied to their profession. In particular, gaining this awareness will make them more aware of the application of ethical principles. Therefore, this research conducted on senior students of the university who are attending to the Pedagogical Formation Certificate Program and taking professional ethic course. This study aims to find out pedagogic formation students' views on professional ethics and to what extent the ethics is applied in the teaching profession, and it develops possible solutions to promote ethics.

Method

We employed qualitative research method. The qualitative research method makes it possible to understand what is experienced and to develop better insights with interpretations. In qualitative research, by introducing people's natural world, researchers can obtain in-depth knowledge of a social phenomenon (Mayring, 2000). Qualitative research attaches importance to interpreting the perceptions and understandings of individuals (Yıldırım and Şimşek, 2008; Merriam and Tisdell, 2015). This study used case study as our aim was not to make generalizations, but to find out whether there are common phenomena among the various situations and to show the different dimensions of the problem.

Participants

The study was conducted with total 112 undergraduate final year students and recently graduated students studying at two different faculties (Faculty of Science & Literature and Health Science) of Kırıkkale University. 108 of the students are female whereas 4 of them are male. 54 students were studying Philosophy and Sociology and 58 of them were students at the Nursing Department. More than half of the participants are final year students and they at the same time enrolled at the teaching certificate program. Therefore, they are taking professional ethics course as an elective course. The course is offered two hours a week and students were split into two groups to take this course. Random sampling was used in recruitment of participants.

Data Collection and Data Analysis

In the research, "Teaching Profession Ethics" form was used. This form was prepared by the instructor of the course and scope validity was observed by two different academicians. The form prepared according to the views of academics was piloted with 4 final year education faculty students. The questions in the form was also discussed with students to ensure that they were intelligible. The data was collected during the final week of fall semester of 2016-2017 academic year. The form includes six questions on the concept of ethics, the necessity of professional ethics for teaching, the main ethical principles, the implementation of ethical behaviours by teachers and their opinions on the development of these behaviours (see: Appendix 1). Content analysis was used to analyse the data. Relevant quotations are provided from the written responses in order to support codes and to present participants' views and opinions. The initials of the disciplines are used in presentation of quotes. For instance N is used for Nursing, P for Philosophy and S for Sociology (e.g. N1, P2, S3).

In order to ensure the reliability, two experienced lecturers separately coded the data. Later on, the codes were compared; they were reexamined and discussed until there was an agreement. Finally, more than 80% of agreement on the codes was reached.

Results

This section focuses on participants' views on to what extent professional ethics exists in schools and how it can be promoted among teaching profession. The findings are presented under two main headings.

Students' Views on Ethics

Students took ethics module for one term, and at the end of the course they were asked to describe the ethics in 35 different terms. The 14 words with frequencies above 10 are presented in Table 1.

Table 1.
Students' views on ethics

Number	Ethics	Frequency (f)
1	Morality	56
2	Being fair and just	52
3	Norms/Written rules	44
4	Good-Bad	40
5	Right-Wrong	37
6	Respect/Love	30
7	Equality	28
8	Philosophy of ethics/Philosophy	21
9	Behaviour	21
10	Honesty	21
11	Trust	19
12	Values	18

13	Responsibility	18
14	Professionalism	16

As can be seen in Table 1, students mostly stressed the words morality (56) and being fair and just (52). Secondly, ethics is also associated with justice. This may be because justice forms as a significant aspect of ethical principles. Thirdly, ethics is perceived as ethical norms / written rules (44). The norms such as good-bad (40), right-wrong (37) took place in the fourth and fifth place. Students also pointed out that they associated ethics with social respect and respect-love (30). The equality as one of the principles of ethics (28) is also one of the words that is mentioned by students.

As seen in Table 1, moral philosophy, behaviour and honesty have the same frequency (21). Students may have included these words because ethics is related to moral philosophy and deals with human behaviours. Honesty and trust are also among the principles of teaching ethics, therefore students may have linked these words with ethics. Another connotation of ethics is stressed as values and responsibility (18).

When students were asked whether there is a need for ethics in the teaching profession, 109 responded yes, two said no and one chose both the option of yes and no. This indicates that students are highly aware of the fact that ethics should be part of teaching profession. When asked about the reasons for the necessity of professional ethics, nearly 20 codes emerged. Ten most mentioned codes are presented in Table 2.

Table 2.
Justifications for the necessity of the professional ethics

Number	Codes	Frequency (f)
1	Rules/ethics rules/ norms	56
2	Raising human	35
3	Being professional	29
4	Being role model	25
5	Education/quality education	22
6	Defining the borders	16
7	Having sense of responsibility	11
8	Preventing unethical behaviours	10
9	Professional respect	9
10	Individual differences	8

As Table 2 shows the most frequently mentioned code is "Rules/Norms" and what students mean by rules is that teachers should respect and obey ethical principles and rules and adopt these rules. Quotations of the students are presented below as N for Nursing; P for Philosophy and S for Sociology departments:

N10: "Professional ethics are set of rules people should obey when they work."

S24: "Professional ethics represent universal rules for a profession... persons must act within the framework of the rules."

S31: "Students should know ethical rules and act in this way."

P35: "The teachers should treat students and parents within the scope of certain ethical rules."

P45: "Teachers should follow certain rules in their interaction with the individuals they raise."

P52: "If behaviours to be obeyed in human relations are to be handled on the whole, ethics should be involved in teaching"

Students also mentioned that teaching must have a concept of ethics in order to be able to raise a good generation and emphasized the importance of teaching mission in raising human being. They have touched on the need for ethics to raise individuals who could work for the social good of society. Some of the participants' opinions are presented below:

N21: *"Teachers are the main trainers, more precisely they are the ones who educate students and society, and therefore they should understand and transfer the ethics concept to next generations"*

S31: *"Teachers have the most important influence in educating the society and raising bright, knowledgeable and modern generations"*

P48: *"... There is ethics in teaching because it is a profession group that educates, changes, and changes people."*

N50: *"...Teachers educate and train honest people who will work for the social good and therefore teachers first should follow ethical principles."*

S14: *"Every generation is shaped by teachers and forms the society of the future."*

S28: *"Better individuals can be educated within the rules of professional ethics and more effective teaching can be done."*

S32: *"There must be professional ethics in order to give good education to students."*

The third justification participants stated is to be professional. Participants emphasized in a written statement that teachers should know the responsibilities of their profession, what is expected of them and should do their jobs properly. Some of the participants' opinions are listed below:

N28: *"Teaching is a profession that requires professionalism and responsibility."*

S29: *"There must be certain norms to practice a profession."*

N37: *"Professional ethics means performing a job professionally."*

N51: *"Teacher is the person who transfers information to the students as a profession"*

S20: *"Ethical principles must be indispensable for a teacher"*

Another justification for the necessity of professional ethics is that the teacher is a role model / guide. Participants emphasized the need for teachers to demonstrate attitudes and behaviours in a way that they can be role models for students.

P3: *"Teachers should be a role model for students. Teachers must act in accordance with the ethics of teaching profession."*

S49: *"Teachers should not only become a moral model by their teaching but also by their way of living."*

N23: *"Ethical principles are needed because teacher is the role model of the community."*

N28: *"Teacher is an important person who plays a role in changing the behaviour of the students."*

Participants' fifth justification is the education and quality of education. Participants have explained that better education can be provided to the students within the frame of the ethical rules. Some quotes are presented below:

N21: *"Teachers are the chief educators and they are necessary for morality."*

S23: *"Ethics is important to ensure that individuals are able to complete a healthy development and socialization process."*

S42: *"Teachers cannot provide arbitrary education with no rules and ethics."*

The justifications stated by participants show that the teaching profession has its own boundaries, professional ethics defines the boundaries that a profession should have, and these boundaries must be known by the stakeholders. Participants also explained the need for ethics in relation to the principle of responsibility for service stating that the teachers should be aware of their professional responsibilities. Professional ethics is also essential to prevent individuals from using their profession for abuse or self-

interests and to avoid many unethical behaviours that may arise in schools. Participants also emphasized the importance of respect, and stressed that professional ethics can make teaching profession more respectful and it is essential to carry out relations within the boundaries of respect. Finally, the participants defended the necessity of the profession by stating that the ethical concept is related to the individual, and that each person has different feelings, thoughts and characters and that rules are necessary for everyone.

Lastly, students were asked to write the ethical principles of teaching profession they learned in the course. Drawing from their point of view, we presented the principles that have gained more importance for teaching profession. The results obtained from the analysis of the data are presented in Table 3.

Table 3.
Ethical principles of teaching profession

No	Ethical Principles	Frequency (f)
1	Justice	105
2	Equality	93
3	Professionalism	86
4	Responsibility for service	75
5	Respect	72
6	Impartiality	59
7	Avoiding corruption	56
8	A healthy and safe environment	45
9	Honesty and trust	43
10	Effective use of resources	41
11	Professional commitment and continuous improvement	37

Table 3 shows that fairness, equity and professionalism are among the ethical principles that participants most emphasize. When we interpret these results, it is seen that students want teachers to be fair in all kinds of actions and to treat all students equally. It is also seen that participants emphasize that teachers have the essential professional qualifications and should be committed to self-improvement as required by the principle of professionalism. In this context, it is also stressed that teachers fulfil their duties as required by the principle of responsibility. The principle of respect, which ranked fifth, points out to the value attached to the individual in the teaching profession. Other ethical principles that students have stated are impartiality, non-corruption, providing a healthy environment of trust, honesty, effective use of resources at school and professional commitment.

Opinions of Students on the Implementation and Dissemination of Ethics of Teaching Profession in The Schools

The students who participated in the research had the opportunity to observe the teachers as a part of their internships during Teaching Practice course and they were asked to what extent teachers apply ethical rules and what can be done to promote ethical behaviours. Participants were also asked if teachers had enough knowledge about professional ethics, 83 of them stated they had inadequate knowledge, 13 indicated that their knowledge was adequate and 16 marked both adequate and inadequate. This suggests that the students who participated in the survey see teachers in service as inadequate in terms of professional ethics. Fifteen codes emerged came up and seven most cited codes are presented in Table 4.

Table 4.*Reasons for why teachers do not have sufficient knowledge on professional ethics*

No	Justifications	Frequency (f)
1	Discrimination/Being unequal	52
2	Providing personal gain	31
3	Deficiencies in implementation	23
4	Responsibility	19
5	Professional Development	15
6	Lack of Knowledge	16
7	Disrespect	10

As Table 4 shows, participants mostly emphasized discrimination. Participants often said that teachers were biased towards their students during lessons and they were not treating their students equally. The citations reflecting these views are presented below.

N34: *"Teachers discriminate, for example, they favour the students they like while marking."*

S42: *"Some teachers favour students and this is not fair"*

P48: *"Students who participate in private courses tutored by teachers get higher grades as they work on exams questions in such courses, teachers are more interested in successful and highly achieving students or those with high socio-economic income."*

N47: *"Teachers contradict with ethical principles by giving extra points to the unsuccessful students or favouring some students."*

N52: *"Every teacher discriminates. Some teachers favour some students based on the occupations of their parents."*

The participants stated that some teachers are not ethical because their relationships with students are based on their self-interests. Some of the participants' opinions are presented below:

S11: *".... We have teachers who make students do their personal tasks. I know a teacher who even asks meals from parents."*

N1: *"We see teachers in our intimate environment and social media who give private tutorials to their students and work on the exam questions in those tutorials. Thus, students who pay teachers for those tutorials get high marks."*

P34: *"There are still uncomfortable incidents such as abuse, beatings, threats in schools, which show that teachers are not ethical."*

S20: *"....Teachers display wrong behaviours, such as accepting gifts on special days, tutoring their students, stigmatise their students with name-calling, etc"*

The third reason the participants stated is that although teachers know ethical rules, they do not obey them sufficiently. Students shared the following opinions:

N3: *"Even if they have professional competence, it is questionable to what extent they act as professionals. Sometimes knowing is not good enough, you need to put what you know into action."*

S23: *".. Although there is enough information is available, I do not think ethical behaviours are adequately demonstrated."*

P45: *"...I do not think our teachers have adequate background. They do not have any knowledge and they also have difficulty in implementing them."*

Participants expressed in the fourth place that teachers do not act with the sense of responsibility and they stated this as a potential reason for lack of information on ethics. Here are some examples of students' opinions:

S9: *"... some of them display behaviours that disregard their responsibilities and disrespect students, such as being late to the class and leaving the class early."*

N31: *"They do not fully fulfil their responsibilities in coming to school on time. They behave too well to students."*

P40: *"Some teachers keep coming to classes late and they waste students' time."*

Participants also expressed that teachers lack knowledge and they are reluctant about self and professional development. They stated that teachers have to be aware of their responsibilities in education and have to develop themselves constantly. The following expressions of the students are presented below:

N27: *"... I do not think that most of the teachers invest in themselves, so they continue to practice what they see."*

N37: *"... as far as we observe in school, some teachers are unaware of ethical situations that concern students and their teaching, such as self-development."*

S43: *"In developing and progressing world, teachers do not make efforts to improve their professional skills."*

P16: *"... some of them do not know what the word ethics means is, they do not know what professional ethics means and what should be or should not be done."* (Lack of knowledge)

P20: *"... some teachers in our country still exhibit negative behaviours, that is, unethical behaviours, without knowing what the concept of professional ethics is."* (Lack of knowledge)

S45: *"... the reason there are teachers who show unethical behaviours are because they do not have enough knowledge"* (Lack of knowledge)

The last reason stated by students was the disrespectful attitudes communication of students and teachers. The quotations of the participants are as follows:

N2: *"... teachers discourage students by showing wrong reactions to the mistakes that students make."*

N15: *"... I think teachers do not obey school rules and do not respect student rights."*

S36: *"A problem that I often encountered is informal and disrespectful behaviour and communication between teacher and students."*

Only 13 students stated that teachers were knowledgeable and had awareness in terms of professional ethics and they added that teachers have adequate qualification and gain more experience over time, so they are doing their jobs properly and displaying ethical behaviors. The quotes are as follows:

N38: *"Teachers hold the necessary qualifications of teaching profession. I believe they develop themselves as they get experience. The internship period of teachers can be extended. Teacher candidates can spend more time in the field (at school)."*

N40: *"... they behave fairly, have professional competence and can see individual differences."*

N49: *"I think that they are doing their best in current conditions, they are equal and fair to students."*

N50: *"I think they have the qualities that a teacher should possess in an ethical sense."*

Sixteen students considered that teachers are both adequate and inadequate in terms of professional ethics; some of them are presented below;

N4: *"I think some teachers have enough knowledge and background about professional ethics and some do not. They have created sufficient infrastructure through education, but there may be problems with implementation or compliance."*

N7: *"I think fifty percent. Because, in some institutions, after the appointment of teachers, teachers who do not have sufficient professional knowledge and understanding of ethics are chosen as advisors. Newly appointed teachers are forced to treat them as advisors without much consideration. I think that if there is enough ethical information and if it is applied, we won't see any unethical issues."*

S12: *"Some of our teachers have sufficient knowledge and infrastructure. However, there are some teachers who do not have enough knowledge. A person should know what ethical principles are and should obey them."*

Although it is not listed in Table 4, some participants noted that lack of ethics and legal regulations, reflection of personal problems to classes, negative relationships with parents and ignoring individual differences students account for teachers' lack of adequate knowledge on professional ethics. Table 5 presents the codes that came up after we asked students what needs to be done to promote ethical behavior in teaching profession.

Table 5.
Suggestions for promoting ethical behaviors in teaching profession

No	Promoting ethical behaviours	Frequency (f)
1	Pre-service and In-service training	72
2	Rewarding ethical behaviours	32
3	Punishing unethical behaviours	26
4	Providing ethics courses	21
5	Control mechanisms at schools	21
6	Banners on ethical behaviours	13

When categories in Table 5 were examined, 72 of 112 students who participated in the survey pointed out that in order to increase ethical behaviours in the teaching profession, firstly, pre-service and in-service training, conferences and seminars should be offered to teachers. The views of the participants are as follows;

P11: *"First of all, awareness-raising seminars should be held for teachers."*

N4: *"In order to promote the ethical behaviours in teaching profession, teachers can be informed by conferences, symposiums and courses"*

S34: *"Seminars and conferences should be organized throughout the country to promote the ethics of teaching profession."*

P37: *"Conferences, seminars can be given to promote ethical behaviours."*

The second and third justification provided by students teased out the necessity of rewarding ethical behaviours to promote such behaviours in teaching profession (32) and giving punishments to unethical behaviours (6). The quotes of students are as follows:

N11: *" A reward system can be introduced. Teachers, who do their jobs properly, should be able awarded."*

N41: *" Unethical behaviours can be criminalized to emphasize the importance of professional ethics. "*

S28: *" Teachers who behave unethically (such as being late to class, not using the time properly, caring for their self-interest, etc.) may be warned and unethical rewards can be criminalized to prevent such behaviours."*

To promote professional ethical behaviors, students (21) suggested that ethics should be offered as a course at universities and schools and therefore teachers can gain professional ethical behaviors before they start working. Selected quotations are presented below:

P3: *"Teacher candidates may be taught "ethics education" beforehand in order to promote ethical behaviours in the teaching profession. "*

S43: *"In order to promote ethical behaviours in teaching profession, ethics courses must be compulsory at universities."*

P6: *"The school principals must constantly monitor teachers and they must take complaints of students seriously. Inspectors should be frequently sent to schools to carry out inspection."*

N44: *"Courses related to professional ethics should be given. Before becoming a teacher, ethical principles should be earned."*

N41: *"Our teachers should have knowledge and legal arrangements should be monitored and inspected."*

The last justification of participants is that preparing materials such as posters or brochures on ethical rules can promote such behaviours. Participating students believe that banners with ethical rules can increase the awareness on ethical behaviours and more people will have knowledge on ethical rules. Below is a list of the participants' opinions.

S24: *"The board, posters and information materials used for students should also be distributed to teachers."*

N30: *"Posters and banners emphasizing ethical behaviours can be hanged in schools."*

P8: *"Ethics-related posters, banners can be prepared to create awareness."*

N35: *"Posters and banners that stress on 'teaching profession ethics and principles', can be distributed to teachers."*

K46: *"Booklets about ethical behaviour can be distributed."*

Finally, students participating in the survey were asked what needs to be done to prevent unethical behaviours, so it was aimed to see if the answers they provided to previous questions are consistent. Suggestions of the participants mostly focused on imposing sanctions (52), providing in service training (45), control mechanisms by managers or inspectors of ministry of education (43). In addition, some argued that (14) legislative regulations can prevent unethical behaviours.

Discussion & Conclusion

This research aimed to explore the perspectives of the students on professional ethics and to get suggestions on how to promote the concept of ethics in teaching profession. In doing so, this study was conducted with students from two different faculties who have not taken any courses from the faculty of education before the certification program, but who have taken the course of Professional Ethics as an elective course within the scope of the teaching certificate program. According to the results of the research, students mostly related the concept of ethics with morality and justice. It can be said that the reason why these words were prioritized by the students is that the relationship between the concepts of ethics and morality was frequently emphasized in the course. Another reason is that when this ethic-moral relation is examined, morality is considered as a research topic of ethics and ethics is seen as an inherent concept of moral philosophy. Ethics is also perceived as rules and norms. It can be argued that the definition of the ethics word aims to determine the rules and principles that must be followed in society to live a good life with rules and principles. The frequently ethical principles emphasized by students are justice, equality, professionalism, responsibility and respect for service. In Örenel's (2005) study, it has been revealed that teachers behave in accordance with professional ethical principles such as justice, respect, honesty and professional responsibility. In a similar study, Kayıkçı and Uygur (2012) identified the opinions of inspectors, school principals and teachers regarding the ethical principles. They reached the conclusion of importance of "justice, respect and responsibility" concepts in the ethical principles. The research of Coşkun (2016) identifies the views of students and lecturers of education faculty with regard to teaching ethics and argues that the most significant values of teaching professions are respect, equity, justice, love, responsibility and trust.

Most of the participants stated that ethics is essential for teaching profession and they provided some justifications for this. In this context, they have touched on the necessity to adopt certain rules in order to carry out teaching profession. Teachers must act ethically and be professional in their jobs in order to raise good people for the future. Participating students emphasized that teachers should act as a role model and behave in accordance with ethical principles in order to provide better education to students. According to students, there should be some boundaries in teaching profession and teachers should act within the limits of this framework being aware of their' responsibilities. The deficiencies in teachers also appeared in the study of Yeşilyurt and Kilic (2014). It was found that according to students, the professional competencies of the teachers were low in terms of the ethical values such as treating students equally, giving the right to speak in classroom and doing empathy, being patient and establishing trust. Students also mentioned necessity of some ethical rules for teachers to avoid any negative behaviours that may arise in schools. Thus, teachers will have good relations with other persons (parents, principals, teachers, students) in the institution, they will be respectable and will able to treat all students equally.

Within the scope of this research, we have tried to identify suggestions of participants about the application and development of teaching profession in schools. According to the results, 74% (83 participant) of the participants stated that teachers working in the public schools do have not enough knowledge and background about the ethics of their profession. Participants presented some reasons for this. These are discrimination, not treating their students equally, using their profession for profit by giving a private lessons or taking gifts. Moreover, participants stated that teachers have deficiencies in practicing ethics and they do not fulfil their responsibilities such as coming to school on time. In parallel with these results, Yılmaz and Altinkurt (2009) found that according to teacher candidates, teachers discriminate, verbally abuse students; insult students; sell something to students and parents to make extra income. In addition, participants also noted that teachers lack content knowledge and that they are not committed to professional development. The most important reason for this is that they are not trained on issues of professional ethics. As a matter of fact, Pelit and Güçer (2006) stated that a large majority (75.9%) of the prospective teachers did not receive ethics course during their education life and they would have preferred to take such a course in the university. One of the results of this study was that many participants pointed out that they liked the course content and expressed that such a course should be compulsory for teacher candidates. In addition, taking this course provided students with the opportunity to critically evaluate teachers' ethical rules at schools as a part of their teaching practice.

On the other hand, the participants see that it is necessary to provide in-service training and seminars, to reward ethical behaviours, to control unethical behaviours, and open ethics-related courses in schools to disseminate ethical behaviours in the teaching profession. Similar to these results, on the one hand, Aydoğan (2011) stated that students do not have sufficient knowledge to award correct behaviours of their teachers. On the other hand, Karataş (2011) emphasized the necessity of providing professional ethics to the education faculties.

Based on the results, the following suggestions can be made.

- Given the current situation at school and the problems experienced in teacher-student relations, the ethical principles specific to teaching profession must be urgently identified by the relevant commissions. It is important that the necessary arrangements are made both at the university level and in the Ministry of National Education to train teacher candidates and teachers according to these principles.
- Seminars and conferences can be organized by MoNE to teach in-service teachers the concept of ethics and professional ethics principles.
- As the research emphasizes, it is advisable to open compulsory courses at the undergraduate level in the education faculties. To address this concern, 'Ethics and Morality in Education' course is introduced to the curriculum of Teacher training programs in 2018.

- Encouraging rewards should be offered to encourage ethical behavior among students, and measures should be taken to reduce unethical behaviors.
- It is also important to make legislative arrangements in order to better supervise the ethics in schools and to better implement ethical rules.

Türkçe Sürümü

Giriş

Etik, kelime olarak Yunanca karakter ya da gelenek anlamına gelen ‘ethos’ kelimesinden dilimize girmiştir. Türkçede, etik sözcüğüne karşılık olarak, Arapça huy, mizaç, karakter gibi anlamlara gelen ve hulk sözcüğünden türeyen ahlâk sözcüğü kullanılmaktadır (Cevizci, 2002). Etik ve ahlak kavramları birbirinden farklı olmakla birlikte çoğu zaman eşanlamli olarak kullanılmaktadır. Etik sözcüğü çoğu zaman ahlak sözcüğü ile eşanlamli olarak kullanılmasına rağmen bu iki kavram birbirinden farklıdır. Ahlak, olgusal ve tarihsel olarak yaşanan bir şey olmasına karşın; etik, bu olguya yönelen felsefi disiplinin adıdır (Kale, 2009). Diğer bir deyişle, etik, doğru- yanlış teorisi iken; ahlak, onun pratiğidir. Frankena’ya göre (2007) etik bir felsefe disiplini olarak, ahlakla ya da ahlaki sorun ve yargılarla ilgidir. Etik, her türlü insan ilişkisinde temel nitelik olup; nerede insan varsa mutlaka etik bir ilişkinin söz konusu olduğu gerçeğinden yola çıkılarak (Karataş, 2013) etik tartışmaların temel konusu, insanın eylemlerini ahlaki bakımdan değerli ya da değersiz kılanın ne olduğudur (Pehlivan-Aydın, 2001). Etik ilişkilerin temelinde, insanın sosyalleşme veya toplumsallaşma sürecinde oluşan kişiliğinin özellikleri yatmaktadır. Ayrıca, insanın tutum ve davranışları üzerinde içinde yaşadığı toplumun değerleri ve kültürel yapısı, ekonomik ve siyasal etkenler belirleyici rol oynamaktadır (Karababa vd., 2014).

Son yıllarda üzerinde önemle durulan konulardan biri de meslek etiğidir. Meslek etiği, kişilerin herhangi bir mesleği icra ederken göz önünde bulundurması ve içselleştirmesi gereken ve iş yaşamındaki kişilerin paylaştıkları kabul gören yaklaşımlar, kurallar, tutum ve davranışları içerir (Özmen ve Güngör, 2008) ve genel olarak neyin doğru ya da neyin yanlış olduğu ile ilgili kurallar ve standartlarla ilgilenir (Erdem ve Şimşek, 2013). Meslek etiği uygulamalı etik kapsamında ele alınmakta olup dünyada polislikten, öğretmenliğe; itfaiyecilikten hekimliğe kadar pek çok meslek için etik ilkeler belirlenmiştir (Aydın, 2015).

Günümüzde meslek etiğine ihtiyaç duyulmasının temel nedeni, her meslekte karşılaşılan etik sorunlar ya da artan sorunların farkına varılmasından kaynaklanmaktadır. Öğretmenlik mesleği de insan ilişkilerinin yoğun olduğu ve ahlaki sorumlulukları gerektiren etik bir meslektir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleği için de bir takım mesleki etik ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler ilk kez ABD’nde National Education Association (NEA) tarafından 1929 yılında belirlenmiştir. Amerikan Eğitimciler Derneği [AED] (The Association of American Educators), “Eğitimciler İçin Etik Kodları” geliştirmiştir. Aynı kapsamda New York Eyaleti kendi bölgelerindeki öğretmenler için etik ilkeler belirlemiştir. Söz konusu ilkeler, öğretmenlerin, öğrencilerin entelektüel, fiziksel, duygusal, sosyal potansiyellerini geliştirmelerini, öğrenme ortamının yaratmakta ki sorumluluklarını, diğer meslektaşlar ile ve öğrenci velileri ile işbirliği içinde bulunmalarını ve kendilerini geliştirmelerini kapsamaktadır (New York State Education Department, 2005; Akt: Pelit ve Güçer, 2006).

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2002-2007 yılları arasında üniversitelerle işbirliği içinde yürütülen ve Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP) kapsamında, öğretmenlik meslek etiği çerçevesinde pek çok öğretmen yeterliği tanımlanmıştır (MEB, 2007). Öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile-toplum ilişkileri, program ve içerik vb. boyutlarda tanımlanan bu yeterlik ve sorumlulukların tümü eğitimin niteliğinin artırılması yönündeki girişimlerin bir ürünüdür (Göksu, 2014). Aydın’ın (2006) belirlemiş olduğu öğretmenlik mesleği etik ilkeleri ise şunlardır: Profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmama, dürüstlük, doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı, kaynakların etkili kullanımı.

Eğitim öğretim sürecinde etik ilkelerin yerleşmesinde, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri önemli bir role sahiptir. Hangi alanda eğitim alırsa alsın genel veya alanıyla ilgili olarak etik değer ölçütlerinin öğretmen olacak bireylere verilmesi ve bu bakış açısının onlara kazandırılması gerekmektedir. Türkiye’de, öğretmenlik lisans programları ile ilgili 2006–2007 düzenlemesinde de, öğretmenlik meslek

etiği konusuna vurgu yapılmış; düzenlemede, Avrupa’da ve Amerika’da öğretmen eğitimi programlarında yer alan mesleki etiğin kazandırılmasına yönelik seçmeli derslerin açılması da önerilmiştir (YÖK, 2007). Ancak şu ana kadar öğretmen yetiştirme programlarında etik konusunda seçmeli ders açan bir fakülte bulunmamaktadır.

Ülkemizde etik konusunda son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen adayları, öğretmenler ve öğrencilerin etik, meslek etiği ve etik ilkeler hakkındaki algı ve görüşlerine yönelik araştırmalar göze çarpmaktadır. Bunlardan Altinkurt ve Yılmaz (2011) öğretmen adaylarının gözlemleri doğrultusunda, öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışları ile ilgili görüşlerini belirlemiş ve öğretmen adaylarının öğretmenlerin okullarda etik dışı davranışları yapmadıklarını düşündüklerini bulmuştur. Beyhan ve Tunç (2012) ise Mesleki ve Teknik eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının bilişim teknolojilerini kullanımlarını incelemişler; bilgisayar ve internet kullanmayı çok iyi bilen öğrencilerin bilişim teknolojilerini daha etik dışı kullandıklarını, orta düzeyde bilenlerin ise diğer öğrencilere göre daha etik kullandıkları bulunmuştur. Öğretmenlerin öğrencilerinin gözüyle değerlendirildiği çalışmalar incelendiğinde ise onların etik ilkelere ne kadar uydukları veya etik davranışlar gösterip göstermediklerine ilişkin araştırmalar dikkat çekmektedir. Bu çalışmalardan Aydoğan (2011) ortaöğrenim son sınıf öğrencilerinin, kendi öğretmenlerinin meslek etiği ilkelerine büyük ölçüde uyduğunu düşündüklerini tespit etmiştir. Örenel (2005) öğrencilerin görüşlerinden, öğretmenlerinin “adalet, dürüstlük, saygı, güven, mesleki sorumluluk, mesleki yeterlilik, insan hakları, sevgi boyutundaki mesleki etik ilkelere uygun davranışlar sergilediklerini ortaya çıkarmıştır. Yine, Uğurlu (2008)’nin çalışmasında ise lise son sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinin etik davranışlarına ilişkin algılarının cinsiyet, okul türü ve başarı puanı değişkenlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, lise son sınıf öğrencilerinin öğrenci-öğretmen ilişkileri ile ilgili yargılarda öğretmenlerini daha olumsuz algıladıkları ancak öğretmenlik mesleğine ilişkin davranışlarında ise öğretmenlerini daha olumlu algıladıkları görülmüştür.

Öğrencilere yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde ise Yaman, Mermer-Çetinkaya ve Mutlugil (2009) ilköğretim öğrencilerinin etik davranışlar hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada öğrencilerin, öğretmene saygı göstermemesi, söz almadan konuşması, öğretmeni dinlememesi, öğretmenin iyi niyetini kötüye kullanması, yalan söylemesi, izinsiz bir şey alması ve şiddet uygulaması şeklinde etik dışı davranışlar yapabildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Gözen (2014)’nin çalışmasında ise öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin test etme sürecinde testlerin hazırlanmasına, uygulanmasına, puanlanmasına ve sonuçlarının değerlendirilmesine ilişkin rolleri ve etik sorumlulukları tartışılmıştır.

Öğretmenlerin özellikle meslek sahalarına giren tüm konularda etik ilkeler çerçevesinde hareket etme sorumluluğu bu meslek mensuplarına daha fazla sorumluluk yüklemektedir (Pelit ve Güçer, 2006). Fakat öğretmenlerin etik ilkeleri, kendi meslekleriyle ilgili faaliyetlerde ne kadar uyguladıklarının bilinmesi eğitim sisteminin kalitesini artırmak adına gereklidir. Özellikle bu farkındalığın mesleğe atılmadan verilmesi, öğretmenleri etik ilkeleri uygulama konusunda daha bilinçli hale getirecektir. Bu kapsamda yapılan araştırma Pedagogik Formasyon programına devam eden öğrencilerin meslek etiği hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi, öğretmenlik mesleğinde etiğin ne kadar uygulandığını ve geliştirilmesi adına çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma nitel desende oluşturulmuştur. Nitel araştırma yöntemi, doğal ortamda gerçekleştirildiği için yaşananları anlama, anlamlandırma ve daha sağlıklı yorumlamalar getirmeye elverişli bir yöntem türüdür. Nitel araştırmalarda kişilerin doğal dünyasına girilerek sosyal olgular hakkında derinlemesine bilgi alınmaktadır (Mayring, 2000). Nitel araştırma, bir duruma dâhil olan bireylerin algı ve bakış açılarını yorumlamaya önem vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Merriam ve Tisdell, 2015). Bu çalışma durum çalışması yöntemi ile ele alınmıştır. Çünkü burada amaç genelleme yapmak değil, çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak olguların olup olmadığını bulmak ve problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır.

Katılımcılar

Çalışma Kırıkkale Üniversitesinin Fen Edebiyat ve Sağlık Bilimleri fakültelerinde öğrenim gören toplam 112 lisans son sınıf ve mezun öğrencilerle yürütülmüştür. 112 öğrencinin 108 tanesi kadın, 4 tanesi ise erkek öğrencilerden oluşmakta olup, 54 kişi Felsefe ve Sosyoloji bölümlerinde, 58 katılımcı ise Hemşirelik bölümündedir. Öğrencilerin yarıdan çoğu son sınıfta okumakta olup aynı zamanda öğretmenlik sertifikası programına devam etmekte ve meslek etiği dersini program kapsamında seçmeli olarak almaktadırlar. Öğrenciler etik dersini haftada iki saat olarak iki ayrı grup halinde almakta olduğu için örneklem seçiminde rastgele örnekleme seçme yöntemi kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Veri Analizi

Araştırmada, " Öğretmenlik Meslek Etiği" başlıklı bir form kullanılmıştır. Bu form, aynı zamanda dersin sorumlu öğretim elemanı tarafından hazırlanmış ve iki farklı akademisyen tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirilmiştir. Akademisyen görüşleri doğrultusunda hazırlanan formun ön denemesi eğitim fakültesinde okuyan lisans son sınıf öğrencilerinden 4 kişi üzerinde yapılmıştır. Öğrencilere formdaki sorular okutularak anlamca anlaşılabilirliği üzerinde tartışılmış ve form son haline getirilmiştir. Hazırlanan form 2016-2017 Güz dönemi sonunda final sınavı haftasında katılımcılara uygulanmıştır. Formda öğrencilere etik kavramı, öğretmenlik için meslek etiğinin gerekliliği, başlıca etik ilkeler, öğretmenlerin etik davranışları uygulayışı ve bu davranışların geliştirilmesine yönelik görüşlerinin neler olduğu hakkında 6 soru sorulmuş; verilen cevaplar içerik analizine tabi tutularak kodlar oluşturulmuştur (bkz. Ek1). Veriler içerik analizine tabi tutularak, elde edilen kodları desteklemek ve katılanların bakış açılarını yansıtmak amacıyla direk alıntılara yer verilmiştir. Alıntılar yazılırken katılımcıların devam ettiği bölümlerin baş harfleri dikkate alınarak Hemşirelik için N, Felsefe için P ve Sosyoloji için S yazılarak ilgili öğrencinin numarası ile birlikte (N1, P2, S3 gibi) verilmiştir.

Bu çalışmanın verilerinin güvenilirliğinin sağlanması için ilgili alanda uzman iki öğretim üyesi formları ayrı ayrı kodlamışlardır. Daha sonra kodlar arası karşılaştırmalar yapılmış; farklı şekilde kodlanan katılımcıların cevapları tekrar incelenmiş ve fikir birliğine varıncaya kadar tartışılmıştır. Sonuç olarak oluşan kodlara ilişkin %80' nin üzerinde görüş birliği olduğu görülmüştür.

Sonuçlar

Bu kısımda katılımcılara yöneltilen sorular ile öncelikle etik ve meslek etiğine bakış açıları sorulmuş; daha sonra öğretmenlik meslek etiğinin okullarda uygulanışı ve geliştirilmesi hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir. Verilen cevapların analizi sonucu bulgular iki ana başlık halinde sunulmuştur.

Öğrencilerin Etiğe Bakış Açıları

Katılımcı öğrenciler dönem boyunca aldıkları etik dersi çerçevesinde bu kelimenin onlar için ne tür çağrışımlar yaptığını 35 farklı kelimeyle açıklamışlardır. Bunlardan frekansı 10 üzeri olan 14 kelime Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.
Etik Kelimesi hakkındaki görüşler

No	Etik	Frekans (f)
1	Ahlak	56
2	Adil olma/Adalet	52
3	Normlar/Yazılı kurallar	44
4	İyi-Kötü	40
5	Doğru-Yanlış	37

6	Toplumsal saygı/Saygı-sevgi	30
7	Eşitlik	28
8	Ahlak felsefesi/Felsefe	21
9	Davranış	21
10	Dürüstlük	21
11	Güven	19
12	Değerler	18
13	Sorumluluk	18
14	Profesyonellik	16

Tablo 1'den görüldüğü gibi etik deyince öğrencilerin en fazla üzerinde durdukları kelime ahlak (56) ve adil olma/adalet(52)'dir. Etik, ikinci olarak adaletle (52) ilişkilendirilmiştir. Adalet kelimesi etik ilkeler içinde öne çıktığından katılımcılar tarafından daha fazla vurgulanmış olabilir. Üçüncü olarak etik normlar/yazılı kurallar (44) olarak algılanmaktadır. Dördüncü ve beşinci sırada etik kelimesi öğrenciler tarafından iyi-kötü (40), doğru-yanlış (37) gibi normlarla da özdeş hale getirilmiştir. Öğrenciler etiğin toplumsal saygı ve saygı-sevgi (30) kelimelerini çağrıştırdığını da belirtmişlerdir. Etik ilkelerden olan eşitlik (28) de etik kelimesi deyince akla gelenler arasındadır.

Tablo 1'den görüldüğü gibi etik kelimesi ahlak felsefesi, davranış ve dürüstlük (21) kelimeleriyle aynı sıklıkta ilişkili bulunmuştur. Etiğin ahlak felsefesi ile ilişkili olması ve insan davranışlarını ele almasından dolayı öğrenciler bu kelimelere yer vermiş olabilirler. Dürüstlük ve güven de yine öğretmenlik melek etiği ilkeleri arasında yer aldığından öğrenciler bu kelimeleri akıllarına getirmiş olabilir. Etik kelimesinin öğrencilerde yarattığı bir başka çağrışım ise değerler ve sorumluluk (18)'dur.

Öğrencilere öğretmenlik mesleğinde etiğin gerekliliği hakkındaki yorumları sorulduğunda 109 tanesi Evet, 2 si Hayır, 1 tanesi de hem evet hem hayır diye yazmıştır. Bu durum katılımcı öğrencilerin ders sonrasında öğretmenlik mesleği için etiğin olması konusunda farkındalıklarının yüksek olduğunu göstermektedir. Öğrencilere meslek etiğinin gerekliliğinin nedenleri sorulduğunda 20'ye yakın kod ortaya çıkmıştır. Bu kodlardan katılımcıların en yoğun olarak üzerinde durduğu 10 tanesi Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Meslek etiğinin gerekliliğinin nedenleri

No	Kodlar	Frekans (f)
1	Kurallar/Etik kurallar/Normlar	56
2	İnsan Yetiştirme	35
3	Profesyonel olma	29
4	Rol model/Rehber olma	25
5	Eğitim/Eğitimin kalitesi	22
6	Sınırları belirleme	16
7	Sorumluluk sahibi	11
8	Etik dışı davranışları önleme	10
9	Mesleki Saygınlık	9
10	Bireysel farklılıklar	8

Tablo2 den görüldüğü gibi en fazla bahsedilen kod olan "Kurallar/Normlar" dan öğrencilerin kastı öğretmenlerin etik ilke ve kurallara uyan ve bunları benimseyen kişiler olması gerektiğidir. Bu konuda öğrencilerin görüşlerinden alıntılar Hemşirelik H, Sosyoloji S ve Felsefe F ile gösterilerek verilmiştir.

- H10: " meslek etiği insanların mesleklerini icra ederken uyması gereken kurallardır."
S24: "meslek etiği bir meslek için konulmuş evrensel kuralları temsil etmektedir.....kişiler kurallar çerçevesinde hareket etmelidir."
S31: " Öğrenciler etik kuralları bilen ve bu şekilde hareket eden bireyler olmalıdır."
F35: "...öğretmenler belli etik kurallar çerçevesinde öğrenciye, okula, yöneticiye ve veliye karşı davranış sergiler.."
F45: " öğretmenler yetiştirdiği bireylere karşı belirli kurallar çerçevesinde davranmalıdır."
F52: "insan ilişkilerinde uyulması gereken davranışlar kurallar bütününde ele alınıyorsa öğretmenlikte de etik olmalıdır."

İkinci gerekçe olarak öğrenciler öğretmenliğin insan yetiştirme misyonuna vurgu yaparak iyi bir nesil yetiştirebilmek için öğretmenlikte etik kavramının olması gerektiğini söylemişlerdir. Topluma faydalı bireyler yetiştirmek için etiğe olan ihtiyaca değinmişlerdir. Katılımcıların görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

- H21: "öğretmenler baş eğiticiler olduğu için daha doğrusu öğrencileri ve toplumu temelden yetiştirenler onlar olduğundan etiği kavramaları ve aktarmaları gerekir."
S31: " öğretmenler toplumun yetiştirilmesinde, aydınlık, bilgili ve çağdaş nesiller yetişmesinde en önemli etkiye sahiptir."
F48: " ...insan yetiştiren, değiştiren ve eğiten bir meslek grubu olduğu için öğretmenlikte etik vardır..
H50: "... öğretmenliğin temelinde insan yetiştirme olduğu için topluma faydalı daha dürüst insanlar yetiştirmek için öncelikle öğretmenin bu vasıflara sahip olması gerekir."
S14: " Her nesil onların ellerinden geçerek büyümekte ve geleceğin toplumunu oluşturmaktadır."
S28: " meslek etiği kuralları dahilinde daha sağlıklı bireyler yetiştirilir ve etkili öğretim yapılır."
S32: " öğrencilere iyi bir eğitim verilmesi için kesinlikle meslek etiği olmalıdır."

Katılımcıların belirttiği üçüncü gerekçe ise profesyonel olmaktır. Katılımcılar, bir öğretmenin mesleğinin inceliklerini, kendinden beklenenleri bilmesi ve mesleğini hakkıyla yapması gerektiğini yazılı ifadelerinde vurgulamışlardır. Öğrencilerin görüşlerinden bir kısmı aşağıda verilmiştir.

- H28: " öğretmenlik profesyonellik ve sorumluluk gerektiren bir meslektir."
S29: " profesyonel bir meslek icra etmek için belirli normların olması gerekir."
H37: " meslek etiği demek bir mesleğin profesyonel olarak yapılması demektir."
H51: "eğitimci profesyonel olarak öğrencilere bilgi aktaran kişidir."
S20: "meslek etiği işini en iyi yapandır'dan hareketle etik ilkeler bir öğretmen için vazgeçilmez olmalıdır."

Meslek etiğinin gerekliliğinde bir başka gerekçe ise öğretmenin rol model/rehber olması şeklinde belirtilmiştir. Katılımcılar, öğretmenin her yönüyle bireylere örnek ve yol gösterici olacak şekilde tutum ve davranışlar sergilemesinin gerektiğini vurgulamışlardır.

- F3: "öğretmen öğrenciye iyi örnek olmalıdır. bunun için meslek etiğine uygun davranmalıdır."
S49: " öğretmen sadece öğretimle değil, yaşama biçimiyle de ahlaki bir modele dönüşmelidir."
H23: " etik ilkelere ihtiyaç vardır çünkü öğretmen toplumun rol modelidir."
H28: " öğretmen insan hayatına yön veren öğrencilerin davranışlarını değiştirmesinde rolü olan önemli bir kişidir."

Katılımcıların beşinci sırada belirttiği gerekçe ise eğitim ve eğitimin kalitesidir. Katılımcılar, öğrencilere daha iyi bir eğitim verilebilmesi ve eğitim-öğretimin istenen şekilde yürümesinin etik kurallar çerçevesinde olacağını açıklamışlardır. Aşağıda bu görüşleri destekleyen bazı alıntılar yer almaktadır.

- H21: " öğretmenler baş eğitimciler olduğu için ve toplum ahlaki için gereklidir."

S23: "*bireylerin sağlıklı bir gelişim ve sosyalleşme sürecini tamamlamasının sağlamlasında etiğin önemi büyüktür.*"

S42: "*öğretmen kafasına göre davranırsa eksiksiz ve sağlam bir eğitim veremez.*"

Katılımcıların belirttiği diğer gerekçelere bakıldığında öğretmenlik mesleğinin kendine özgü sınırları olduğu, meslek etiğinin de bir meslekte olması gereken sınırları belirlediğini ve bu sınırların paydaşlarla ilişkilerde bilinmesi gerektiğini söylemişlerdir. Katılımcılar yine öğretmenin mesleki sorumluluklarının farkında olması gerektiğini belirterek hizmette sorumluluk ilkesiyle ilişkili olarak etiğin gerekliliğini açıklamışlardır. Bireylerin mesleğini kötüye veya kendi çıkarları için kullanmasının önüne geçmek, okul içinde oluşabilecek birçok etik dışı davranışın önlenmesi için de meslek etiği olması gerektiği katılımcıların üzerinde durduğu noktalardan bir diğeridir. Ayrıca, saygı ve saygınlık koduyla öğrenciler meslek etiğinin olmasının öğretmene saygınlık kazandıracağını ve ilişkilerin saygı çerçevesinde yürütülmesi için etiğin bilinmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Son olarak katılımcılar etik kavramı bireyle ilgili olduğundan ve her bireyin duygu, düşünce ve karakteri farklı olduğundan herkes için geçerli kurallara ihtiyaç duyulduğunu belirterek meslek etiğinin gerekliliğini savunmuşlardır.

Bu bölümde son olarak araştırmaya katılan öğrencilerden aldıkları ders kapsamında öğrendikleri öğretmenlik mesleği etik ilkelerini yazmaları istenmiştir. Böylece onların bakış açısıyla hangi ilkelerin öğretmenlik mesleği için daha çok önem kazandığı hakkındaki fikirleri ortaya çıkarılmıştır. Verilerin analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 3 de sunulmuştur.

Tablo 3.

Öğretmenlik Mesleği etik ilkeleri

No	Etik İlkeler	Frekans (f)
1	Adalet	105
2	Eşitlik	93
3	Profesyonellik	86
4	Hizmette Sorumluluk	75
5	Saygı	72
6	Tarafsızlık	59
7	Yolsuzluk yapmamak	56
8	Sağlıklı ve güvenli bir ortam	45
9	Dürüstlük, Güven	43
10	Kaynakların etkili kullanımı	41
11	Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme	37

Tablo 3 den görüldüğü gibi katılımcıların en fazla vurguladıkları etik ilkeler arasında adalet, eşitlik ve profesyonellik gelmektedir. Bu sonuçları yorumladığımızda öğrencilerin okullardaki öğretmenlerin her türlü eylemlerinde öncelikle adil olmalarını ve tüm öğrencilere eşit davranmalarını istedikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenin mesleğini yapması için gereken mesleki yeterlikleri kazanmış olması ve kendini geliştirmesini de profesyonellik ilkesine vurgu yaparak önemsedikleri görülmektedirler. Bu kapsamda öğretmenlerin hizmette sorumluluk ilkesi gereği görevlerini istenilen nitelikte yerine getirmesi de vurgulanmıştır. Katılımcıların beşinci sırada yer verdiği Saygı ilkesi de öğretmenlik mesleğinde bireye verilmesi gereken değere işaret etmektedir. Öğrencilerin belirttikleri diğer etik ilkeler ise sırasıyla tarafsızlık, yolsuzluk yapmamak, sağlıklı güvenli ortamı sağlamak, dürüstlük, okuldaki kaynakların etkili kullanımı ve mesleki bağlılık olarak sıralanmaktadır.

Öğrencilerin Ülkemizdeki Okullarda Öğretmenlik Meslek Etiğinin Uygulanışı ve Yaygınlaştırılması Üzerine Görüşleri

Araştırmaya katılan öğrenciler aynı zamanda Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında liselere staj amaçlı gittikleri için oradaki öğretmenleri gözlemleme fırsatları olduğundan hizmet içinde görevli öğretmenlerin etik kuralları ne derece uyguladıkları ve etik davranışların yaygınlaştırılması adına neler yapılabileceği hakkında önerileri alınmıştır. Katılımcılara öğretmenlerimizin meslek etiği konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları sorulduğunda 83 tanesi yetersiz, 13 tanesi yeterli, 16 tanesi de hem yeterli hem de yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu durum araştırmaya katılan öğrencilerin, hizmet içinde görevli öğretmenleri meslek etiğinin uygulanması konusunda yetersiz olarak gördüklerini göstermektedir. Katılımcılara Öğretmenlerin Meslek Etiği konusunda yeterli bilgi ve alt yapıya sahip olmamalarının gerekçeleri sorulduğunda 15'e yakın kod ortaya çıkmıştır. Bunlardan en fazla üzerinde durulan 7 kod Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin meslek etiği hakkında yeterli bilgi ve alt yapıya sahip olmama gerekçeleri

No	Gerekçeler	Frekans (f)
1	Ayrımcılık yapmak/eşit davranmamak	52
2	Çıkar sağlamak	31
3	Uygulamada eksiklikler	23
4	Hizmette sorumluluk	19
5	Mesleki gelişim/ yeterlik	15
6	Bilgi eksikliği	16
7	Saygısızlık	10

Tablo 4 den görüldüğü gibi katılımcıların en fazla vurguladıkları gerekçe ayrımcılık yapmak ve eşit davranmamaktır. Katılımcı öğrenciler genellikle öğretmenlerin derslerde öğrencilerine taraflı davrandığını, değerlendirme yaparken öğrencilere karşı adil ve eşit davranmadıklarını söylemiştir. Bu görüşleri yansıtan alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

H34: *“Öğretmenler çok fazla ayrımcılık yapmakta, mesela not okurken sevdiği veya sevmediği öğrenciye yüksek veya düşük not verebiliyor.”*

A42: *“bazı hocalarımızda öğrenci kayırma durumu var, bu hiç adil bir tutum değildir.”*

H48: *“Kurslara katılan öğrencilere sınav sorularını vererek daha yüksek not almalarını sağlamaları, sınıfta başarısı yüksek öğrencilere daha ilgili davranmaları, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek öğrenci velilerine ve öğrencileri daha çok benimsedikleri örnek verilebilir.”*

K47: *“Sınavlarda başarısız bir sınıfta öğrencilerin sınav notlarına ek puan vermek, veya yanlış davranarak değerlendirme yapmak gibi konularda öğretmenlerimiz etik ilkelere aykırı davranmaktadır.”*

H52: *“Her öğretmende mutlaka öğrencilerine karşı yapmış olduğu bir ayrımcılık söz konusudur. Bazı öğretmenlerimiz maalesef öğrenci velilerin mesleklerine bakarak o öğrenciye daha fazla ilgi gösterebiliyor.”*

İkinci gerekçe olarak katılımcılar, kimi öğretmenlerin öğrencilerini çıkar sağlamak amaçlı kullandıklarını bu nedenle etik olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

A11: *“kendi özel işleri için öğrencileri kullanan öğretmenlerimiz var.Ben yemeklerini bile veliden isteyen öğretmen tanıyorum.”*

H1: "Kendi çıkarları için öğrenci ve veliyi kullanan, kendi öğrencisine ücret karşılığı özel ders verip soruları önceden vererek onun iyi not almasını sağlayan öğretmenleri hem çevremizde hem de sosyal medya da görüyoruz."

A34: "Okullarda hala istismar, dayak, tehdit gibi rahatsız edici olaylar oluyor..bu da öğretmenlerin etik olmadığını gösterir"

K20: "....öğretmenler gününde hediyeler kabul etmesi, kendi öğrencilerine özel ders vermesi, öğrencilere takma isimler takması vs gibi birçok yapılmaması gereken davranışları yapmaktadırlar."

Katılımcıların belirttiği üçüncü gerekçe ise öğretmenlerin etik kuralları bilmelerine rağmen uygulamada yeterli olamamasıdır. Bu konuyla ilgili olarak katılımcı öğrenciler şu görüşleri paylaşmıştır:

H3: "Mesleki yeterliliğe sahip olsalar bile uyguladıkları tartışılır. Bazen bilmek yetmez yapmak gerekir." **(uygulamada eksiklikler)**

A23: "...yeterli bilgi mevcut olsa da uygulama noktasında yeterli derecede etik davranış sergilendiğini düşünmüyorum."

A45: "...öğretmenlerimizin yeterli alt yapıya sahip olduklarını düşünmüyorum. Gerçi öğretmenlerimizde bilgiye sahip olmanın yanı sıra bunları uygulama açısından da sıkıntı var." **(uygulamada eksiklikler)**

Katılımcılar dördüncü sırada öğretmenlerin hizmette sorumluluk bilinciyle hareket etmemesini etik konusunda bilgi ve altyapı eksikliklerinin gerekçesi olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konuyla ilgili verdiği örneklerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

A9: "... bazıları ise sorumluluklarını unutup derse geç gelme ve erken ayrılma gibi öğrencileri önemsemeyen davranışlarda bulunmaktadır."

H31: "Sınıfa zamanında girme konusunda sorumluluklarını tam yerine getirmemektedirler. Öğrencilere çok toleranslı davranmakta ya da fazla iyi davranmaktadırlar."

A40: " bazı öğretmenler zil çalmasına rağmen derse girmeyip konuşuyor, teneffüs sürelerini uzatarak öğrenci hakkını gasp ediyorlar."

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşinci ve altıncı sıradaki gerekçeler olarak sundukları, öğretmenlerin kendilerini geliştirme ve yeterlikleri ile bilgi eksikliğine ilişkin görüşlerinin sayıca birbirine yakın olduğu görülmektedir. Öğrenciler, öğretmenlerin eğitimde üzerlerine düşen sorumlulukların bilincinde olmaları gereğinden yola çıkarak kendilerini sürekli geliştirmek zorunda olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

A27: "... öğretmenlerin çoğunun kendini yetiştirdiğini düşünmüyorum, ne gördülerse bu şekilde uygulamaya devam ediyorlar."

H37: "...okullarda gözlemlediğimiz kadarıyla kimi öğretmenler kendini geliştirme gibi öğrenci ve öğretmeni ilgilendiren etik durumlardan habersizler."

H43: " Gelişen ve ilerleyen dünyada öğretmenler mesleki becerilerini geliştirmek için çaba sarf etmiyorlar."

H16: "... daha bir kısmı etik kelimesinin ne olduğunu bilmiyor, meslek etiğinin ne olduğunu bilmiyor, ne yapması veya yapmaması gerektiğini bilmiyor." **bilgi eksikliği**

H20: "... ülkemizde hala bazı öğretmenler meslek etiği kavramının ne olduğunu bilmeden, olumsuz davranışlar yani etik dışı davranışlar sergilemektedirler." **bilgi eksikliği**

K45: "...günümüzde etik dışı davranış gösteren öğretmenlerle karşılaşılmasının sebebi yeterli bilgiye sahip olmadıkları olabilir." **bilgi eksikliği**

Katılımcıların yedinci ve son sırada belirttikleri gerekçe ise öğretmen ve öğrenci iletişimde yaşanan saygısızlık olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüşlerinden alıntılar şöyledir:

K2: "...öğrencilerin yaptıkları hatalara yanlış tepki vererek onları kaybedebiliyorlar."

A15: "...okullarda kurallara uymadıklarını ve öğrenci haklarına saygı göstermediklerini düşünüyorum."

A36: " *staj okulunda sıklıkla karşılaştığım bir problem ise öğretmenle öğrencilerin birbirine karşı mesafesiz davranışlarıdır.*"

Katılımcı öğrenciler arasında öğretmenlerimizi meslek etiği konusunda bilgi/alt yapı bakımından yeterli gören 13 öğrencinin gerekçesi ise öğretmenlerin belirli bir donanıma sahip oldukları ve zamanla daha fazla tecrübe kazanacaklarına inanmaları, dolayısıyla mevcut olan çalışma koşulları içerisinde ellerinden geleni yaptıkları ve öğrencilerine doğru etik davranışlar sergiledikleri şeklindedir. Buna yönelik olumlu yorum yapan öğrencilerin görüşlerinden bazı alıntılar aşağıdadır.

H38: "Öğretmenlik mesleğiyle ilgili donanıma sahipler. Zaman, tecrübe ile geliştirileceğine inanıyorum.

Staj dönemleri biraz daha uzun tutulabilir. Öğretmen adayları sahada daha fazla zaman geçirebilir."

H40: "...adaletli davranıyorlar, mesleki yeterliğe sahip, bireysel farklılıkları görebiliyorlar."

H49: "mevcut şartlarda en iyiyi yaptıklarını, öğrencilere eşit ve adil olduklarını düşünüyorum."

H50: "bir öğretmenin etik anlamda sahip olması gereken vasıflara sahip olduklarını düşünüyorum."

Katılımcı öğrenciler arasında öğretmenlerimizi hem yeterli, hem de yetersiz olarak değerlendiren 16 kişinin gerekçe olarak sundukları görüşlerden bazıları ise aşağıda verilmiştir.

H4: "Bazı öğretmenlerin meslek etiği konusunda yeterli bilgiye ve alt yapıya sahip oldukları, bazılarının ise olmadıklarını düşünüyorum. Eğitim-öğretim sayesinde yeterli alt yapı oluşturmuşlar fakat uygulama ya da uyma konusunda problem olabilir."

H7: "yüzde elli düşünüyorum. Çünkü bazı kurumlarda öğretmen ataması yapıldıktan sonra mesleki bilgi birikimi ve etik anlayışı yeterli olmayan öğretmenler danışman olarak veriliyor ve yeni atanan öğretmenlerde çok fazla irdelemeden danışmanları gibi davranmak zorunda bırakılıyor. Eğer yeterli etik bilgisi olsa ve uygulanırsa bu şekilde olmaz diye düşünüyorum."

H12: "Kısmen. Çünkü yeterli bilgiye, alt yapıya sahip olan öğretmenlerimizde vardır. Yeterli bilgi/at yapıya sahip olmayan öğretmenlerimizde vardır. Gerekçe olarak, insanın kendini yetiştirebilmesi, mesleğinin farkına varabilmesidir. Meslekte uyulması, yapılması gereken etik ilkeleri bilerek hayatına geçirebilmelidir."

Tablo 3'de yer almamasına rağmen öğretmenlerin meslek etiği konusunda yeterli bilgiye/alt yapıya sahip olmamaları ile ilgili olarak etik ve yasal düzenlemelerdeki eksiklikler, özel sorunların sınıfa yansıtılması, velilerle olumsuz ilişkiler kurma, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz ardı etme gibi gerekçelerde bazı katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Öğrencilere, dönem boyunca staj okullarında yaptıkları gözlemler ve aldıkları etik dersi çerçevesinde, öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için yapılması gerekenler sorulduğunda cevaplarının analizi sonucu ortaya çıkan kategoriler Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5.
Öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için öneriler

No	Etik davranışları yaygınlaştırma	Frekans (f)
1	Hizmet öncesi - Hizmet içi Eğitim	72
2	Etik davranışlara ödül verilmeli	32
3	Etik dışı davranışlara ceza verilmeli	26
4	Okullarda ders olarak verilmeli	21
5	Okullarda denetim olmalı	21
6	Etik kuralları içeren afiş/panolar	13

Tablo 5 de yer alan kategoriler incelendiğinde, araştırmaya katılan 112 öğrencinin 72 tanesi öğretmenlik mesleğinde etik davranışları artırmak için öncelikle öğretmenlerimize hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim, konferans ve seminerlerin verilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Konuya ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin bazıları şöyledir.

A11: “Öncelikle öğretmenlere bilinçlendirme semineri yapılmalıdır.”

K4: “Öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için öğretmenlere bu konuyla ilgili belirli dönemlerde konferanslar, sempozyumlar ve kurslar verilerek bu konulara dikkat çekilebilir.”

A34: “Öğretmen meslek etiğinin yaygınlaşması için bu konuyla alakalı seminerler, konferanslar, ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır.”

A37: “Etik davranışları yaygınlaştırmak için konferanslar, seminerler verilebilir.”

İkinci ve üçüncü gerekçe olarak katılımcı öğrenciler arasında, öğretmenlik mesleğinde etik davranışları artırmak için herkes tarafından onaylanan etik davranışlara ödül verilmesinin (32), onaylanmayan etik davranışlara ise ceza verilmesinin (26) gerekli olduğunu belirten öğrenciler olmuştur. Bu iki farklı görüşe ilişkin öğrenci cevaplarından bazıları şöyledir.

K8: “Etik davranışları yaygınlaştırmak için ödül konulabilir. Ayın en iyi etik öğrencisi, öğretmeni gibi yarışmalar yapılabilir.”

H11: “Bir ödüllendirme sistemi getirilebilir. Mesleğini hakkıyla yapan öğretmen başarısının karşılığını alabilmelidir.”

H41: “Meslek etiğinde etik dışı davranışlara cezai işlem uygulayarak konunun gözardı edilmemesi ve önemi ortaya konulabilir. ”

K28: “Etik dışı davranan öğretmenleri (derse geç girme, zaman yönetimini doğru kullanmayan, haksız çıkar sağlayan vb) gerekli şekillerde uyarılması gerektiğini ve yaptırım uygulayarak etik dışı davranışları bırakmalarının sağlanması olabilir.”

Mesleki etik davranışların yaygınlaştırılması için eşit sayıda (21) belirtilen dördüncü ve beşinci sıradaki gerekçeler ise, meslek etiğinin fakülte ve okullarda ders olarak verilmesiyle öğretmenlerin göreve başlamadan meslek etiği davranışlarını kazanmış olmalarını sağlamak ve kamu hizmetlerini yerine getirirken bir denetime tabi olmaları gerektiğidir. Öğrencilerin görüşlerinden seçilenler aşağıda sunulmuştur:

K3: “Öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için öğretmen adaylarına daha önceden “etik eğitimi” dersi verilebilir. ”

K43: “Öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için, üniversitelerde etik derslerinin zorunlu hale getirilmesi gerekir.”

H44: “Meslek etiği ile ilgili dersler verilmeli, öğretmene meslek etiğinde uyması gereken etik ilkeler öğretmen olmadan önce kazandırılmalıdır. ”

H6: “Okul müdürünün öğretmenleri sürekli takip etmesi ve kendisine gelen uyarıları dikkate alması gerekir. Öğretmenleri denetlemek için okullara sık sık müfettiş gönderilmelidir.”

K41: “Öğretmenlerimiz etik konusunda hem denetlenen hem de denetleyen konumda olacak şekilde bilgi birikimine ve yasal düzenlemelere sahip olmalı.”

Katılımcıların altıncı ve son sırada belirttiği gerekçe ise etik kuralları içeren Afiş, pano, poster gibi materyallerin hazırlanması ile bu davranışların yaygınlaştırılabileceğidir. Katılımcı öğrenciler, etik kuralları içeren Afiş vb. materyallerin hazırlanarak etik davranışlar hakkında farkındalığın artacağına ve böylece daha fazla kişinin etik kurallar hakkında bilgi sahibi olacağı fikrine inanmaktadırlar. Bu konuda katılımcıların görüşlerinden alıntılar aşağıda yer almaktadır.

A24: “Öğrencilere hazırlanan pano, afiş ve bilgilendirme amaçlı kullanılan materyaller, öğretmenler içinde uygulanmalı.”

K30: *“Etik davranışa vurgu yapan posterler, afişler okullara asılabilir.”*

E8: *“Farkındalık oluşturmak için etik ile ilgili afişler, posterler hazırlanabilir.”*

K35: *“Öğretmenlik mesleği etik kuralları ve ilkelerinin bulunduğu yazılar/afişler çoğaltılarak öğretmenler odasına asılabilir.”*

K46: *“Etik davranışların içeriğinden oluşan kitapçıklar dağıtılabilir.”*

Araştırmaya katılan öğrencilere son olarak etik dışı davranışları önlemek için neler yapılması gerektiği sorulmuş, böylece bir önceki soruya verdikleri cevaplarla tutarlılığına bakılması amaçlanmıştır. Bu soruya katılımcılar en yoğun olarak yaptırım uygulanmasını (52), ardından hizmet içi eğitimlerin verilmesini (45) ve öğretmenlerin idareciler, bakanlık vb. üst kurullar tarafından denetime tabi olmasını (43) önermişlerdir. Ayrıca bir kısım öğretmenler (14) de etik konusunda yasal düzenlemelerin olmasının etik dışı davranışları engelleyeceği görüşünü savunmuştur.

Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada iki farklı fakülteden seçilen öğrencilerin meslek etiğine bakış açıları ile öğretmenlik mesleğinde etik kavramının geliştirilmesi adına fikirleri alınmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, çalışma eğitim fakültesinden sertifika programı öncesinde ders almamış ve Etik dersini seçmeli ders olarak alan iki farklı fakültenin öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler etik kavramını en çok ahlak ve adalet kelimeleriyle ilişkilendirmişlerdir. Öğrencilere ders kapsamında özellikle etik-ahlak kavramları arasındaki ilişkiye çok fazla vurgu yapıldığı için ahlak kelimesinin onlar tarafından öne çıkarıldığı söylenebilir. Ayrıca bu durumun etik-ahlak ilişkisi incelendiğinde ahlakın etiğin araştırma konusu olması ve etiğin ahlak felsefesi olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Etik kelimesi katılımcılarınca normlar/kurallar olarak algılanmaktadır. Buna neden olarak etik kelimesinin tanımında toplumun kendi içerisinde oluşturduğu kurallar ifadesinin geçmesi ve etiğin iyi bir yaşam sürdürebilmek için izlenmesi gereken kuralları ve ilkeleri belirlemeyi amaçlaması söylenebilir. Etik iyi-kötü, doğru-yanlış, saygı-sevgi, eşitlik, ahlak felsefesi, davranış ve dürüstlük kelimeleriyle de ilişkilendirilmiştir. Katılımcı öğrencilerin üzerinde en çok durdukları etik ilkeler adalet, eşitlik, profesyonellik, hizmette sorumluluk ve saygı olmuştur. Örenel (2005)'in çalışmasında da öğretmenlerin adalet, saygı, dürüstlük, mesleki sorumluluk anlamında mesleki etik ilkelere uygun davranışlar sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Benzer bir çalışma yapan Kayıkçı ve Uygur (2012) denetim çalışmalarında eğitim denetmenlerinin uymaları beklenen etik ilkelere ilişkin denetmenler, okul yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmiş ve denetimde en öncelikli olarak, “adalet, saygı ve sorumluluk” ilkelerinin kabul edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşlerini ortaya koyan Coşkun (2016)'un tez çalışmasında ise öğrenciler, meslek etiği değerleri olarak sırasıyla saygı, eşitlik, adalet, sevgi, sorumluluk ve güveni belirtmişlerdir.

Katılımcıların büyük bölümü öğretmenlik mesleği için etiğin olması gerektiğini belirtmiş ve buna yönelik bazı gerekçeler sunmuşlardır. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğini yürütmek için belli kuralların benimsenmesinin şart olduğu, bu mesleği yapan kişilerin geleceğe iyi insanlar yetiştirmek adına etiğe uygun davranması ve işlerinde profesyonel olmalarının gerektiğine değinmişlerdir. Katılımcı öğrenciler; öğretmenin herkese rol model olması gerektiğine ve öğrencilere daha iyi eğitim verebilmek için etik ilkelere uygun davranmasına vurgu yaparak, meslekte bazı sınırların olması ve bu çerçevede öğretmenlerin sorumluluklarının bilincinde hareket etmesi gerektiğini söylemişlerdir. Bu konuda öğretmenlerde var olan eksiklikler Yeşilyurt ve Kılıç (2014)'in çalışmasında da ortaya çıkmış; araştırmada öğrencilerin algılarına göre eşit davranma, söz hakkı verme ve onları anlamaya çalışma, sabırlı olma ve güven verme etik değerleri bakımından öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin daha alt düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca okulda ortaya çıkabilecek her türlü olumsuz davranış önleyebilmek için öğretmenlerin uyacağı bazı etik kuralların gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Böylece öğretmenin kurumdaki diğer kişilerle (veli, müdür, öğretmen, öğrenci) ilişkilerinin daha net olacağı ve saygınlık göreceğini ve farklı ortamlardan gelen tüm öğrencilere eşit şekilde muamele yapabileceğini savunmuşlardır.

Araştırma kapsamında, katılımcı öğrencilerin öğretmenlik meslek etiğinin okullarımızda uygulanışı ve geliştirilmesi hakkındaki önerileri de tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların %74'ü (83 kişi), kamuda görev yapan öğretmenlerin meslek etiği konusunda yeterli bilgiye ve alt yapıya sahip olmadıklarını belirtmiş ve buna yönelik gerekçeler sunmuşlardır. Bu gerekçelerin başında öğretmenlerin ayrımcılık yaptıkları ve öğrencilerine eşit davranmadıkları, özel ders vererek veya hediyeler kabul ederek mesleklerini çıkar sağlamak amaçlı kullandıkları, etik kuralları bilseler de uygulamada eksiklikleri olduğu, derse zamanında gelme gibi sorumluluklarını tam olarak yerine getirmedikleri sayılabilir. Bu sonuçlara paralel olarak Yılmaz ve Altınkurt (2009) da öğretmen adaylarının, öğrenciler arasında ayırım yapma; öğrencilere sözlü tacizde bulunma; öğrenciyi sınıf içerisinde aşağılama; kişisel kazanç elde etmek için öğrencilere ve velilere bir şeyler satma gibi davranışları yüksek düzeyde etik dışı davranış olarak gördüklerini belirlemiştir. Ayrıca, katılımcılar öğretmenlerin konuyla ilgili bilgi eksikliklerinin olması ve mesleki bakımından kendilerini geliştirmediklerine de değinmişlerdir. Öğretmenlerin bu eksiklerinin en önemli sebebi lisans eğitiminde etik konusunda yeterince bilgilendirilmemeleri olabilir. Nitekim, Pelit ve Güçer (2006) de çalışmalarında öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun (%75,9) öğrenim hayatı boyunca etik eğitimi almadığını ve üniversitede böyle bir ders almak istediklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada öne çıkan sonuçlardan biri de katılımcıların birçoğunun dersi içerik olarak beğenmeleri ve böyle bir dersin öğretmen olacak herkes için zorunlu olması gerektiğini belirtmeleri olmuştur. Ayrıca, katılımcı öğrencilerin etik dersi aldıkları dönemde kendi branşlarıyla ilgili olarak "Öğretmenlik Uygulaması" dersi kapsamında liselere gitmeleri oradaki öğretmenleri etik kuralları bilme ve uygulama konusunda eleştirel bir gözle değerlendirmelerine de fırsat vermiştir.

Öte yandan katılımcılar, öğretmenlik mesleğinde etik davranışları yaygınlaştırmak için hizmetiçi eğitim ve seminerlerin yapılmasını, etik davranışların ödüllendirilmesini, etik dışı davranışlara karşı cezai yaptırımın ve denetimin olmasını, okullarda etikle ilgili derslerin açılmasını gerekli görmektedirler. Bu sonuçlara benzer olarak, Aydoğan (2011) öğrencilerin öğretmenlerinin doğru davranışları ödüllendirme konusunda yeterli olmadıklarını; Karataş (2011) ise uygulamalı ve teorik olarak eğitim fakültelerinde meslek etiğine yer verilmesinin gerektiğini vurgulamışlardır.

Araştırmanın sonuçlarına göre aşağıda verilen öneriler sunulabilir:

- Okullardaki mevcut durum ve öğretmen-öğrenci ilişkilerinde yaşanan sorunlar göz önüne alındığında ülkemizde acilen öğretmenlik mesleğine özgü etik ilkelerin ilgili komisyonlarca belirlenip, öğretmen adayları ve öğretmenlerin özellikle bu ilkelere göre yetişmesi adına gerek üniversitede gerekse MEB'de gerekli düzenlemelerin yapılması bu dersin sonunda ortaya çıkan önerilerdendir.
- Hizmetiçindeki öğretmenlere etik kavramını ve mesleki etik ilkeleri öğretmek amacıyla MEB tarafından seminer ve konferanslar düzenlenmesi önemlidir.
- Araştırmada meslek etiğinin gerekliliğine nedenleriyle birlikte vurgu yapıldığından eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına yönelik lisans düzeyinde zorunlu bir derslerin açılması önerilebilir. Bu konuda 2018 yılında Öğretmen yetiştirme lisans programlarına Meslek Bilgisi dersi olarak "Eğitimde Ahlak ve Etik" adıyla bir ders koyulmuştur.
- Okullarda öğrenciler arasında etik davranışları yaygınlaştırmak için teşvik edici ödüllendirmeler yapılmalı, etik dışı davranışları azaltmak için de caydırıcı önlemler alınmalıdır.
- Meslek Etiği konusunda ülkemizde denetimlerin daha fazla olması ve etik kuralların uygulanabilirliğinin artması sağlanmalıdır.

References

- Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Mesleki Etik Dışı Davranışlar İle İlgili Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 113-128.
- Aydın, İ. (2015). *Eğitim ve Öğretimde Etik*, (7.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydoğan, İ. (2011). Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeylerinin Öğrenciler Tarafından Algılanması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (2), 87-96.
- Beyhan, Ö. & Tunç, H.S. (2012). Öğretmen adayı öğrencilerin bilişim teknolojilerini etik kullanımlarının incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(2), 85-94.
- Coşkun, N. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: Mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Engin Yayıncılık.
- Erdem, A. R. & Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik Meslek Etiğinin İrdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (15), 185-203.
- Frankena, W. (2007). *Etik*. (Çev: A. Aydın). Ankara: İmge Yayınları.
- Gözen, G. (2014). Öğretmenlerin ve Okul Yöneticilerinin Eğitimsel Test Etme Sürecindeki Roller ve Etik Sorumlulukları. *İlköğretim Online*, 13 (2), 710-725.
- Kale, N. (2009). *Felsefiyat*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karataş, A. (2013). İlköğretim Öğretmen Adayları İçin Meslek Etiğinin Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 304-318.
- Kayıkçı, K. & Uygur, Ö. (2012). İlköğretim Okullarının Denetiminde Mesleki Etik (Bir Durum Çalışması). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18 (1), s. 65-94.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 1(2). Retrieved January 28, 2017, from <http://217.160.35.246/fqs-texte/2-00/200mayring-e.pdf>
- MEB (2007). TEDP Temel Eğitime Destek Projesi. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri : [Online] <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/otmg/Yeterlikler.pdf> 15 Mart 2017 tarihinde indirilmiştir.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. (4rd edition). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Örenel, S. (2005). Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Orta Öğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, F. & Güngör, A. (2008). Eğitim denetiminde etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 137-155.
- Pehlivan-Aydın, İ. (2001). *Yönetmel, mesleki ve örgütsel etik*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Pelit, E. & Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 95-119.
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Toprakçı, E., Bozpolat, E. & Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-50.
- Uğurlu, C.T. (2008). Lise son sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinin etik davranışlarına ilişkin algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (2), 367-378.

- Yaman, E. Mermer-Çetinkaya, E. & Mutlugil, S. (2009). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Etik Davranışlara İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (17), 93-108.
- Yeşilyurt, E.,& Kılıç, M.E. (2014). Assessing of Teachers' Level of Ethical Values According to Secondary School Students' Perception. *EKEV Akademi Dergisi*, 18 (60), 471-486.
- Yılmaz, K.& Altınkurt, Y. (2009). Öğretmen adaylarının mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *İş Ahlakı Dergisi*, 2 (4), 71-88.
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982–2007)*. Ankara: YÖK Yayını.

Appendix 1.

- 1- Please write down the first five words with regard to ethics that comes to your mind?
Ethic:
Ethic:
Ethic:
Ethic:
Ethic:
- 2- Do you think Ethic is necessary for the teaching profession? Why?
- 3- What are the ethical principles that teachers should primarily obey in order to practice their profession?
- 4- Do you think that teachers in Turkey have enough knowledge / background about professional ethics? Please indicate your reason.
- 5- What can be done to promote ethical behavior in the teaching profession?
- 6- What can be done to prevent unethical behavior in the teaching profession?